SISÄMINISTERIÖ 8.9.2016

Tapio Puurunen/KVY

Asiantuntijalausunto

Puolustusvaliokunnalle

Hallituksen esitys laeiksi puolustusvoimista annetun lain, aluevalvontalain ja asevelvollisuuslain muuttamiseksi (HE 94/2016)

Käsillä oleva hallituksen esitys on osa valtioneuvostossa valmisteltua kokonaisuutta, jolla pyritään parantamaan Suomen edellytyksiä osallistua kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen. Esityksellä on kiinteä yhteys eduskunnassa käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen laiksi kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta, jossa ehdotetaan säädettäväksi erillislaki ylimpien valtioelinten päätöksenteosta (HE 72/2016). Esityksellä on myös kiinteä yhteys eduskunnassa käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisäministeriön hallinnonalan kansainvälisen avun antamista ja vastaanottamista koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 107/2016). Viimeksi mainitulla esityksellä selkeytetään sisäministeriön hallinnonalan lainsäädäntöä, jotta Suomi voisi täysimääräisesti antaa ja ottaa vastaan kansainvälistä apua poliisi-, rajavartio- ja pelastustoimen alalla.

Sisäministeriön toimialan lainsäädäntöä koskeva esitys oli lähetekeskustelussa kuluvan viikon tiistaina. Täysistunnossa esitys päätettiin lähettää hallintovaliokuntaan, jolle muiden muassa puolustusvaliokunta antaa lausunnon.

Sisäministeriön toimialaa koskevan hallituksen esityksen pääasiallisena tavoitteena on Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen Lissabonin sopimuksella sisällytetyn yhteisvastuulausekkeen edellyttämien lainsäädäntömuutosten tekeminen. Lausekkeen mukaan unioni ja sen jäsenvaltiot toimivat yhdessä yhteisvastuun hengessä, jos jäsenvaltio joutuu terrori-iskun taikka luonnon tai ihmisen aiheuttaman suuronnettomuuden kohteeksi. Vuoden 2012 valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaan Suomi huolehtii siitä, että kansallisessa lainsäädännössä ei ole esteitä yhteisvastuulausekkeen toimeenpanolle Suomen alueella tai Suomen yhteisvastuulausekkeen mukaiselle toiminnalle ulkomailla.

Ohjaavina periaatteina sisäministeriön toimialan esityksessä on se, että myös kansainvälisen avun tilanteissa toimitaan samoilla ja selkeillä toimivaltuuksilla kuin kotimaassakin, olemassa olevia avunantomekanismeja ei hidasteta, mahdollistetaan lainsäädännön muutoksilla se, että Suomi voi käyttää kansainvälisen avunannon tilanteissa kaikkia olemassa olevia resursseja ja varaudutaan siihen että muut valtiot voivat vastaavasti antaa apua Suomessa. Samassa yhteydessä esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi, että myös muilta osin sisäministeriön hallinnonalan lainsäädäntö on kattava ja ajantasainen kansainvälisten avunantotilanteiden varalta.

Sisäministeriön hallinnonalaa koskevassa esityksessä ehdotetaan muutoksia muun muassa päätöksentekosäännöksiin ja viranomaisten ulkomailla toisilleen antamaa tukea koskeviin säännöksiin

kansainvälisen avun tilanteissa. Näiden säännösehdotusten suhdetta nyt puolustusvaliokunnassa käsiteltävänä olevaan esitykseen käsitellään tarkemmin sisäministeriön poliisiosaston, rajavartio-osaston ja pelastusosaston asiantuntijoiden puheenvuoroissa. Tässä yleisemmässä yhteydessä on kuitenkin tärkeää painottaa seuraavaa.

Sisäministeriö pitää tärkeänä, että myös puolustusministeriön hallinnonalalla Suomi voi täysimääräisesti pyytää ja antaa kansainvälistä apua omalla hallinnonalallaan. Asiaa koskevalla sääntelyllä ei tule kuitenkaan haitata voimassa olevia kansallisia toimivaltuuksia taikka hämärtää näiden toimivaltuuksien eroja. Kansainvälisen avun tilanteessa viranomaisella ei voi olla laajempia toimivaltuuksia kuin mitä niistä on kansallisesti säädetty. Kukin hallinnonala on vastuussa kansainvälisen avun antamisesta ja pyytämisestä omalla toimialallaan ja tarvittaessa muut viranomaiset voivat antaa toimivaltaiselle viranomaiselle tukea tässä tehtävässä. Sisäministeriö pitää siksi hyvänä, että käsillä olevassa esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että Puolustusvoimat voi antaa Puolustusvoimien toimialaan kuuluvaa apua toiselle valtiolle ja että toista Suomen viranomaista tukevalla henkilöstöllä on toimivalta suorittaa tehtäviä ja oikeus käyttää voimakeinoja toisen Suomen viranomaisen esittämän pyynnön ja osoittaman toimivallan mukaisesti.